

КАЛИЧЕВА Н. Є.

к. е. н., доцент

Український державний університет залізничного транспорту

ПОКРАЩЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ ЗА РАХУНОК УДОСКОНАЛЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ

У статті розглядається питання доцільності та ефективності застосування збірних перевезень у транспортно-логістичних системах. Розкрито роль, функції та принципи формування і здійснення збірних перевезень. Визначено, що комплексне надання транспортно-логістичних послуг в рамках розбудови логістичної інфраструктури країни та інтеграції у міжнародний простір є одним із найбільш пріоритетних напрямків вдосконалення системи транспортно-логістичного сервісу вітчизняних транспортних підприємств. Основну увагу приділено впровадженню логістичних підходів під час розробки ефективних транспортних маршрутів з метою підвищення рівня надання комерційних послуг потенційним клієнтам. Запропоновано шляхи впровадження логістичних підходів у комерційну роботу транспортної галузі.

Ключові слова: збірні вантажі, ринок транспортних послуг, транспортно-логістичний центр, перевезення, транспортна система.

КАЛИЧЕВА Н. Е.

к. э. н., доцент

Украинский государственный университет железнодорожного транспорта

УЛУЧШЕНИЕ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ЛОГИСТИЧЕСКИХ СИСТЕМ ЗА СЧЕТ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ТРАНСПОРТНЫХ УСЛУГ

В статье рассматривается вопрос целесообразности и эффективности применения сборных перевозок в транспортно-логистических системах. Раскрыта роль, функции и принципы формирования и осуществления сборных перевозок. Определено, что комплексное предоставление транспортно-логистических услуг в рамках развития логистической инфраструктуры страны и интеграции в международное пространство является одним из наиболее приоритетных направлений совершенствования системы транспортно-логистического сервиса отечественных транспортных предприятий. Основное внимание уделено внедрению логистических подходов при разработке эффективных транспортных маршрутов с целью повышения уровня оказания коммерческих услуг потенциальным клиентам. Предложены пути внедрения логистических подходов в коммерческую работу транспортной отрасли.

Ключевые слова: сборные грузы, рынок транспортных услуг, транспортно-логистический центр, перевозки, транспортная система.

KALICHEVA N. E.

candidate of economic sciences, associate professor

Ukrainian state University of railway transport

IMPROVING OF THE FUNCTIONING OF LOGISTICS SYSTEMS BY IMPROVING OF TRANSPORT SERVICES

The article discusses the feasibility and effectiveness the use of consolidated cargo in the transport and logistics systems. The role, functions and principles of formation and implementation of consolidated cargo. Determined that providing integrated transportation and logistics services within the development of the logistics infrastructure of the country and integration in international space is one of the most priority directions of perfection of system of transport and logistic service domestic transport companies. The main attention is paid to the implementation of logistic approaches in the development of efficient transport routes for the purpose of increase of level of provision of commercial services to potential clients. The ways of implementing logistic approaches in the commercial transport industry.

Keywords: general cargo, transport market, transport and logistics center, transportation, transportation system.

kalycheva_natash@mail.ru

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями.
Економічні та політичні зміни, котрі постійно відбуваються у світовому господарстві

висувають все нові та нові вимоги до транспортної системи. Одним з таких напрямків в останні роки став розвиток системи комбінованих (контрейлерних) перевезень вантажів, що передбачає, на основі логістичних принципів, роботу суцільних транспортних ланцюгів як єдиного «перевізнього конвеєра». Але міжнародна практика показує, що доставка вантажів за принципом «від дверей до дверей» не в повній мірі відповідає сучасним вимогам до перевезень. Адже велика кількість вантажовідправників переміщує невеликі партії вантажів, які не можуть повністю заповнити вантажний об'єм транспортного засобу або контейнера, що й призводить до необхідності об'єднувати вантажовласників для отримання транспортних послуг і, таким чином, домогтися суттєвої економії при переміщенні вантажів.

Виходячи із фактичного зниження обсягів перевезень та резервів потужностей всіх видів транспорту, і зокрема залізничного, перспективи підвищення конкурентоспроможності залізничного транспорту будуть пов'язані з саме з розширеним впровадженням різних видів комбінованих перевезень, в тому числі і збірних вантажів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. Проблема та перспективам розвитку транспортної складової в логістичних систем присвячено багато наукових праць, серед яких варто виділити роботи Диканя В.Л., Ларіної Р.Р., Паламарчука О., Свиридко С.В та ін. [1–5].

Змістовний розгляд наукових досліджень показав, що під час визначення напрямів розвитку логістичних системи, необхідно враховувати і нові підходи, спрямовані на формування ринку транспортних послуг. Адже, не дивлячись на достатню розробленість питань щодо визначення перспектив розвитку транспортно-логістичного сервісу, в вітчизняній практиці досить слабо розглянуто застосування нових підходів, спрямованих на удосконалення розвитку вітчизняного ринку транспортних послуг

Мета статті – визначення потенціальних шляхів вдосконалення транспортно-логістичного обслуговування вантажних перевезень за рахунок перевезення вантажів за збірним принципом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Варто відзначити, що організація змішаних перевезень вантажів є одним із головних напрямів сучасної європейської транспортної політики. Так, розвиток комбінованих перевезень в багатьох країнах довів свою ефективність не лише для транспортної галузі окремої країни, а й для розвитку та інтеграції всього міжнародного транспортного ринку в логістичній системі.

Сучасні концепції функціонування логістичних систем потребують нових критеріїв та підходів до ефективності та якості перевезень вантажів. І перевезення збірних вантажів являється одним із перспективних напрямів надання транспортно-логістичних послуг на ринку перевезень. Такий вид діяльності може бути використаний як у регіональних перевезеннях, так і на міжнародних маршрутах.

Відзначимо, що збірним називається вантаж, який відповідає таким умовам [6]:

- повинен бути меншим за вагою, ніж максимально допустима вага вантажу для перевезення даної вантажної одиниці (наприклад, морському контейнері, кузові вантажного автомобіля, залізнично-дорожньому контейнері і т. п.);

- повинен бути меншим за обсягом, ніж максимально допустимий обсяг вантажу для перевезення даної вантажної одиниці;

- повинен перевозитися в даній вантажній одиниці разом з іншими вантажами.

Збірний вантаж, в основному, переміщується в одному транспортному засобі, а товари зазвичай призначені для доставки різним одержувачам, та не у всіх з них є можливість отримання товарів в аеропортах і на залізничних станціях. Внаслідок цього транспортування таких товарів найбільш часто здійснюється автомобілями, але, якщо є можливість, використовується й залізничне, морське, річкове або водне сполучення.

Таким чином, транспортні компанії з великим досвідом можуть використовувати під час перевезень різні види транспорту, комбінуючи їх і домагаючись максимальної швидкості і адресності доставки товарів за прийнятною ціною. А інтенсивний розвиток, як у світі в цілому, так і на території нашої країни, складських комплексів-терміналів, які належать логістичним компаніям та забезпечують весь комплекс послуг з доставки товару, від

прийняття у відправника до видачі конкретному одержувачу, дозволить доставлять збірні вантажі за принципом «від дверей до дверей».

Розглянемо принципи, на яких реалізується процес транспортування збірних вантажів.

На першому етапі відбувається отримання вантажу у постачальника та переміщення його на консолідаційний склад, де здійснюється формування партії збірного вантажу.

На другому етапі виконується обробка вантажу, котра базується на різних методах обліку та супроводу вантажів, що включають в себе найсучасніші інформаційні технології. Якщо збірний вантаж призначений для доставки за кордон, наступним етапом стане митне оформлення (або митна очистка) експорту.

Головним етапом доставки збірних вантажів є їх транспортування, так переміщення консолідованої партії може здійснюватися як регулярними рейсами морських ліній, залізничного транспорту, так і на великовантажному автомобільному рухомому складі транспортно-логістичних компаній.

Відзначимо, що процес транспортування збірних вантажів сам по собі процес нелегкий і трудомісткий з точки зору транспортно-експедиторських компаній [6]. Адже це процес, що потребує ретельного контролю інформації, яку отримують, постійної перевірки та звірки даних і відстеження оперативності кожної окремої ланки ланцюжка поставок.

Транспортування збірних вантажів з точки зору експедитора набагато проблематичніше, ніж перевезення одиничних вантажів. В першу чергу, це пов'язано з [7]:

- дотриманням термінів доставки;
- плануванням відправок;
- обміном інформацією між усіма учасниками процесу перевезення.

Для перевезення збірних вантажів можна виділити шість основних учасників процесу перевезення. Два з яких: постачальник (відправник вантажу) і одержувач вантажу знаходяться на початковому і кінцевому етапі ланцюжка поставок. Інші ланки (локальні, регіональні та міжнародні транспортно-логістичні центри (ТЛЦ) відповідно до призначення) функціонують під контролем і, власне, за безпосередньою ініціативою експедиторської компанії, що обслуговує перевезення.

В процесі транспортування збірний вантаж проходить декілька етапів консолідації (укрупнення вантажної партії) і розконсолідації (відповідно, пропорційне зменшення і «дроблення» вантажної партії). Консолідація/розконсолідація вантажів може відбуватися як на локальних ТЛЦ (рівня району, міста чи області), так і на регіональних ТЛЦ і на міжнародних ТЛЦ (транспортно-логістичні центри, між якими здійснюється основне міжнародне перевезення) [7].

За такої багаторівневої консолідації та розконсолідації, в першу чергу, переслідується економічна вигода. Адже при транспортуванні одиничного вантажу великою партією транспортні витрати, які закладаються в собівартість товару, будуть складати від 5% до 30% від власної вартості товарної одиниці, а при перевезенні збірних вантажів ця цифра може зрости до 200%. А різномірівнева консолідація/розконсолідація вантажів, перевезення їх між ТЛЦ різних рівнів, перевезення транспортом різної вантажопідйомності і місткості якраз дозволяє значно зменшити транспортні витрати та максимально наблизити їх до рівня витрат при перевезенні одиничного товару крупною партією.

Для вирішення проблем перевезення збірних вантажів необхідно насамперед створити єдиний інформаційний простір та стандартизовані правила обміну інформацією між усіма учасниками логістичного ланцюжка. Інформація про поточний стан вантажу повинна бути актуальна і доступна для кожного учасника перевізного процесу в будь-який момент часу, що в свою чергу дозволить [7]:

- заздалегідь планувати перевезення на кожному з ділянок руху вантажу;
- встановлювати черговість завантаження/вивантаження та завантаження вантажів на всьому маршруті його слідування;
- заздалегідь готувати комплект транспортних і складських документів, необхідних для перевезення і складської обробки вантажів, що дозволить скоротити час на документообіг у стикових вузлах;

- організувати введення електронного документообігу (де це є можливим).

У цій ситуації на допомогу можуть прийти різноманітні ІТ-рішення для автоматизації логістики.

Необхідний також контроль руху вантажу на всьому маршруті проходження, що дасть можливість оперативного втручання в процес доставки в разі виникнення непередбачених затримок. Тут на допомогу прийдуть різноманітні мобільні оптимізатори перевезень на основі GPS-навігаторів.

Потім належить впровадити попередній аналіз, розгляд та класифікацію товарів, що готуються до перевезення. Під час подібного аналізу вантажів найбільш важливими є критерії:

- перспектива перевезення товару у відповідності з прийнятими міжнародними конвенціями, а також чинним законодавством країни-відправника, країни-одержувача і транзитних країн;

- дотримання норм митного законодавства відповідних країн;

- дотримання авторських прав;

- дотримання інших подібних правових норм.

В даному випадку на допомогу приходять різні бази даних з гарним пошуком і добрим сортуванням показників.

Далі потрібно здійснити вибір локальних, регіональних і міжнародних транспортно-логістичних центрів, які є стиковими вузлами в загальній ланцюжку поставок, та провести неодмінний аналіз ТЛЦ на відповідність міжнародним вимогам до якості. Також варто відзначити, що для ефективного стабільного співробітництва, найкраще розвивати широку агентську мережу по всьому світу. І, звичайно ж, для чіткого розуміння системи і контролю за її функціонуванням вкрай необхідно здійснювати опис бізнес-процесів між усіма учасниками ланцюга постачання.

Висновки. Таким чином, економічність і зручність — ось основні, але далеко не єдині переваги збірних перевезень. Так, ефективне використання вантажного простору дозволяє досягти значної економії при перевезенні, що, в свою чергу, дозволить транспортній галузі піднятися на новий рівень надання транспортних послуг та значно зменшити транспортні витрати.

Список використаних джерел

1 Дикань В.Л. Ефективність роботи транспортної системи України в умовах глобалізації економічних систем / В.Л. Дикань, М.В. Корівнь // Вісник економіки транспорту і промисловості : збірник наук. праць. – Харків : УкрДАЗТ, 2011. – № 33. – С. 13–19.

2 Дикань В.Л. Логістичне управління матеріально-технічним забезпеченням підприємств залізничного транспорту / В.Л. Дикань, Т.Ю. Борозинець // Вісник економіки транспорту і промисловості : збірник наук. праць. – Харків : УкрДАЗТ, 2014. – № 45. – С. 51–54.

3 Ларіна Р.Р. Формування та забезпечення надійності регіональних логістичних систем : монографія / Р. Р. Ларіна. – Донецьк : Норд-Прес, 2005. – 284 с.

4 Паламарчук О. Створення логістичних центрів в Україні вирішить 5 найважливіших проблем країни [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://12b.ua/news/15857/ua-ua/>

5 Свиридко С.В. Логістика: сучасні світові тенденції розвитку / С.В. Свиридко // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – 2009. – № 1. Ч. 1. – С. 452–456.

6 Котенко А. М. Удосконалення процесу комбінованих перевезень вантажів / А. М. Котенко, О. С. Крашенін, О. О. Шапатіна // Восточно-Европейский журнал передовых технологий. – 2014. – № 4/3 (70). – С. 4–8.

7 Перевозка сборных грузов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zammler.com.ua/services/7/>